

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 380/2019-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. decembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátska kancelária, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 114/2015 a jeho rozsudkom z 23. augusta 2017, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 137/2018 a jeho uznesením z 24. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. novembra 2019 elektronicky doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 114/2015 a jeho rozsudkom z 23. augusta 2017, ako aj postupom Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 137/2018 a jeho uznesením z 24. júla 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti a predložených listinných dôkazov vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa domáhala ochrany osobnosti voči žalovanému [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný V [REDAKOVANÉ]“) v konaní vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 24 C 229/2002. Toto konanie bolo zastavené uznesením Okresného súdu Trnava č. k. 24 C 229/2002-74 z 23. mája 2007 z dôvodu úmrtia žalovaného V [REDAKOVANÉ].

3. Predmetom konania o ochranu osobnosti proti žalovanému V [REDAKOVANÉ] bol nárok na finančné zadosťučinenie pre sťažovateľku, do práv ktorej (na súkromie, zdravie a ľudskú dôstojnosť) žalovaný V [REDAKOVANÉ] zasiahol trestným činom sexuálneho charakteru.

4. Žalobou podanou Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľka domáhala proti žalovanej Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“) nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ako aj nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), ktorá jej vznikla v dôsledku prietáhov v súdnom konaní vo veci ochrany osobnosti vedenom Okresným súdom Trnava pod sp. zn. 24 C 229/2002.

5. Pokiaľ by Okresný súd Trnava konal bez prietáhov, vec by sa právoplatne skončila v prospech sťažovateľky. Sťažovateľka podala žalobu 30. decembra 2002. Asi po trištvrte roku sa začali vykonávať úkony smerujúce k rozhodnutiu o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov. Táto činnosť trvala ďalší rok. Až do 17. mája 2005 dochádzalo k ďalšej (neefektívnej) korešpondencii týkajúcej sa miesta pobytu žalovaného V [REDAKOVANÉ]. Prvé pojednávanie bolo nariadené na 24. jún 2005, bolo však odročené z dôvodu nedoručenia predvolania žalovanému V [REDAKOVANÉ]. Ďalšie pojednávanie nariadené na 27. október 2006 sa odročilo na neurčito v dôsledku ospravedlnenia žalovaného V [REDAKOVANÉ], hoci tento o odročenie pojednávania nepožiadaval (mohlo sa teda pojednávať). Následne sa uskutočnilo jediné pojednávanie, ktoré bolo po vypočutí účastníkov odročené bez

akéhokoľvek dôvodu na neurčito pod zámienkou výzvy na úpravu žaloby. Napokon 23. mája 2007 bolo konanie zastavené z dôvodu úmrtia žalovaného V [REDACTED]. Obdobie od 30. decembra 2002 do 23. mája 2007 bolo pritom dostatočné na právoplatné skončenie konania na oboch stupňoch, pokiaľ by sa postupovalo riadne a bez prietáhov.

6. Keďže prietahmi v súdnom konaní vo veci ochrany osobnosti bola sťažovateľke zmarená možnosť získať finančné zadosťučinenie v rámci ochrany osobnosti, uplatnila si voči žalovanej nárok na náhradu škody spočívajúci v ušlom finančnom zadosťučinení vo výške 1 659,70 € a v peňažnej náhrade vo výške 1 660 € za utrpenú ujmu na práve na súdne konanie bez prietáhov. Sťažovateľka teda v konaní vedenom okresným súdom požadovala celkom od žalovanej 3 319,70 €.

7. Rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 11/2011-45 z 8. marca 2012 bola žaloba sťažovateľky zamietnutá.

8. Uznesením krajského súdu č. k. 2 Co 262/2012-78 z 30. apríla 2013 bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

9. Novým rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 11/2011-138 z 24. novembra 2014 bola žaloba sťažovateľky zamietnutá s odôvodnením, že ňou uplatnené nároky sú premlčané, prietahy v konaní nie sú nesprávnym úradným postupom a sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno, pričom svoj nárok po zastavení súdneho konania vedeného Okresným súdom Trnava v dôsledku úmrtia žalovaného V [REDACTED] si mala uplatniť v dedičskom konaní.

10. Na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 114/2015-151 z 23. augusta 2017 bol potvrdený rozsudok okresného súdu s tým, že všeobecný súd nie je oprávnený v konaní o nároku podľa zákona o zodpovednosti štátu posudzovať postup iného všeobecného súdu.

11. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 137/2018 z 24. júla 2019 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 114/2015 z 23. augusta 2017.

12. Sťažovateľka konštatuje, že krajský súd sa odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorá jednoznačne pripúšťa preskúmanie postupu iného súdu v rámci konania o nároku podľa zákona o zodpovednosti štátu (sp. zn. 6 Cdo 7/2012 z 15. februára 2012). Odchyľil sa dokonca aj od vlastného skoršieho rozhodnutia vydaného v tomto konaní (č. k. 2 Co 262/2012-78 z 30. apríla 2013).

13. Právny názor aplikovaný v tomto prípade krajským súdom, ktorý bol napokon pretavený aj do znenia ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu v znení účinnom od 1. januára 2013, stavia ústavný súd do pozície súdu pre priet'ahy, čo je agenda pre ústavný súd až nedôstojná pre svoju triviálnosť.

14. Právny názor, podľa ktorého podmienkou uplatnenia nároku podľa zákona o zodpovednosti štátu v prípade vzniku škody nesprávnym úradným postupom súdu je predchádzajúce (úspešné) konanie pred ústavným súdom, je v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ale aj so zákonom. Uplatnenie nároku voči štátu z titulu zodpovednosti za škodu predstavuje výkon ústavného práva garantovaného v čl. 46 ods. 3 ústavy, ktorého podmienky môže určovať iba zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy), pričom namieste je doslovný a reštriktívny výklad. Podľa názoru sťažovateľky podmienka aplikovaná v jej prípade okresným súdom a krajským súdom z právneho poriadku nevyplýva.

15. Najvyšší súd odmietnutie dovolania odôvodnil tým, že predmetom konania nebola suma dosahujúca desaťnásobok minimálnej mzdy.

16. Sťažovateľka sa domáhala zaplata sumy 3 319,70 €, čo presahuje desaťnásobok minimálnej mzdy. Najvyšší súd však žalobný nárok sťažovateľky rozdelil na dve sumy (majetkovú škodu a nemajetkovú ujmu), vo vzťahu ku ktorým samostatne posudzoval splnenie podmienky prípustnosti dovolania. Ustanovenie § 422 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku však výslovne odkazuje na hodnotu plnenia, ktorého sa týka výrok rozsudku. V prípade sťažovateľky sa zamietavý výrok týkal sumy prevyšujúcej desaťnásobok minimálnej mzdy.

17. Sťažovateľka okrem toho v bode 15 dovolania uplatnila aj ďalší dôvod prípustnosti dovolania, a to odopretie spravodlivosti [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku]. Na uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že tento dovolací dôvod neoznačila príslušným paragrafom. V civilnom sporovom konaní platí zásada neformálnosti procesných úkonov strán (čl. 11 ods. 1 Civilného sporového poriadku) a označovanie príslušných zákonných ustanovení číslom paragrafu nie je povinnou náležitosťou.

18. Vzhľadom na uvedené preto najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol v rozpore s ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) a § 422 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, čím porušil jej právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a sekundárne aj právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy.

19. Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Bratislave svojím rozsudkom zo dňa 23.08.2017, č. k. 2Co/114/2015-151 porušil základné práva sťažovateľky garantované čl. 46 ods. 1, ods. 3 Ústavy SR.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23.08.2017, č. k. 2Co/114/2015-151 sa zrušuje.

3. Najvyšší súd SR svojím uznesením zo dňa 24.07.2019, sp. zn. 3Cdo/137/2018 porušil základné práva sťažovateľky garantované čl. 46 ods. 1, ods. 3 Ústavy SR.

4. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.07.2019, sp. zn. 3Cdo/137/2018 sa zrušuje.

5. Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd SR sú povinní zaplatiť sťažovateľke spoločne a nerozdielne náhradu trov konania na účet jej právneho zástupcu.“

II.

20. Z rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 114/2015-151 z 23. augusta 2017 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 7 C 11/2011-138 z 24. novembra 2014.

V súvislosti s namietanými zbytočnými prietahmi je potrebné konštatovať, že nedošlo k sťažnosti na prietahy v konaní a nebolo vydané ani právoplatné rozhodnutie

ústavného súdu o ústavnej sťažnosti, ktorým by sa konštatovalo porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Rozsudok krajského súdu bol právnenému zástupcovi sťažovateľky doručený 23. októbra 2017.

21. Z dovolania sťažovateľky z 27. decembra 2017 vyplýva, že proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 114/2015-151 z 23. augusta 2017 podáva sťažovateľka dovolanie z dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, keďže právny názor, podľa ktorého všeobecný súd nie je oprávnený v konaní o nároku podľa zákona o zodpovednosti štátu posudzovať postup iného všeobecného súdu, odporuje ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (odsek 2 dovolania).

Z odseku 14 a 15 dovolania vyplýva, že okresný súd a krajský súd vyslovením právneho názoru, podľa ktorého je podmienkou uplatnenia nároku podľa zákona o zodpovednosti štátu v prípade vzniku škody nesprávnym úradným postupom súdu predchádzajúce (úspešné) konanie pred ústavným súdom, fakticky skonštatovali nedostatok svojej právomoci, čo však nie je dôvodom na zamietnutie žaloby, ale na zastavenie konania a postúpenie veci príslušnému orgánu (§ 10 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Ustanovenie § 9 Civilného sporového poriadku (ak spor alebo vec nepatrí do právomoci súdu Slovenskej republiky, súd konanie bezodkladne zastaví, pozn.) aplikovať nemožno pre jeho zjavnú obsolétnosť, keďže v právnom štáte je neprípustné odopretie spravodlivosti, čo znamená, že ak niet iného príslušného orgánu, je na rozhodnutie sporu vždy príslušný všeobecný súd.

22. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 137/2018 z 24. júla 2019 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 114/2015 z 23. augusta 2017.

Podľa názoru najvyššieho súdu už pri rozhodovaní v inej obdobnej veci pod sp. zn. 1 Cdo 7/2018 týkajúcej sa tiež súbežného uplatňovania nárokov na náhradu škody aj nemajetkovej ujmy, za ktoré má niesť zodpovednosť štát, najvyšší súd uzavrel, že hoci uplatnené nároky na náhradu škody a na náhradu nemajetkovej ujmy vychádzajú z toho istého protiprávneho konania, ide tu o nároky s relatívne samostatným skutkovým a právnym základom. Vzhľadom na to, že ide o dva samostatné nároky odvíjajúce sa

od odlišného skutkového a čiastočne i právneho základu, má rozhodnutie o každom z nich charakter samostatného rozhodnutia, pričom prípustnosť dovolania vo vzťahu k nim je preto potrebné skúmať samostatne aj vtedy, ak tieto nároky boli uplatnené v jednom konaní a bolo o nich rozhodnuté jediným výrokom (v tomto prípade z pohľadu existencie aj subjektívneho oprávnenia na podanie dovolania bez ohľadu na to, či žaloba bola ako celok [ako to je aj v tejto veci] zamietnutá a proti rozhodnutiam nižších súdov alebo niektorému z nich brojí iniciátor konania, alebo žalobe bolo vyhovené a dovolaním sa snaží takýto výsledok konania pred nižšími súdmi zvrátiť ten, komu bola takto uložená povinnosť).

V danej veci krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu zamietajúci žalobu jednak o náhradu škody v sume 1 659,70 €, ale tiež o náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1 660 €. Rozhodol tak v súhrne o peňažnom plnení vo výške 3 319,70 € a nešlo tu o žiaden prípad podľa ustanovenia § 422 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (spor s ochranou slabšej strany). Najvyššiemu súdu vznikla povinnosť skúmať, či aj každé z oboch sťažovateľkou požadovaných čiastkových plnení prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby (január 2011) bola 317 € [§ 1 písm. a) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 408/2010 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2011]. Túto ale žiaden z čiastkových nárokov uplatňovaných sťažovateľkou nedosahoval, a preto bolo treba konštatovať, že krajský súd v danom prípade rozhodoval o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy. V zmysle ustanovenia § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku bolo potrebné dovolanie odmietnuť ako neprípustné.

23. Podľa zistenia ústavného súdu (ako to vyplýva z mailového oznámenia okresného súdu z 22. novembra 2019) uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 137/2018 sa stalo právoplatným 11. septembra 2019.

III.

24. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

25. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

26. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

27. Ústavnú sťažnosť treba považovať za oneskorene podanú.

28. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným

prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

29. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevylučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

30. Podľa § 121 ods. 1 Civilného sporového poriadku lehota podľa tohto zákona môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov.

31. Podľa § 121 ods. 2 Civilného sporového poriadku do plynutia lehoty určenej podľa dní sa nezapočítava deň, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty.

32. Podľa § 121 ods. 3 Civilného sporového poriadku lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca.

33. Podľa § 121 ods. 4 Civilného sporového poriadku ak koniec lehoty prípadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

34. Podľa § 121 ods. 5 Civilného sporového poriadku lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

35. Sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou napáda tak odvolací rozsudok krajského súdu, ako aj dovolacie uznesenie najvyššieho súdu. Pritom podľa zistenia ústavného súdu dovolacie uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 137/2018 sa stalo právoplatným 11. septembra 2019.

36. Vzhľadom na už citované ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde (s použitím ustanovenia § 62 zákona o ústavnom súde a ustanovenia § 121 Civilného sporového

poriadku) posledným dňom zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti bol v tomto prípade 11. november 2019. Tento deň pripadal na pondelok, ktorý bol pracovným dňom.

37. Vzhľadom na uvedené treba ústavnú sťažnosť, ktorá bola podaná a ústavnému súdu doručená elektronicky až 12. novembra 2019, považovať za oneskorene podanú, a to o jeden deň.

38. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu